Uppföljning av tidigare granskning om uppföljning av privata utförare

Rapport
Växjö kommun

2026-10-12

Antal sidor: 8

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Bakgrund 3

2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 3

3 Revisionskriterier 4

4 Ansvarig styrelse/Nämnd/Fullmäktigeberedning 4

5 Metod 4

6 Resultatet av uppföljningen 5

6.1 Kommunstyrelsen 5

6.1.1 Bedömning 6

6.2 Samhällsbyggnadsnämnden 6

6.2.1 Bedömning 8

6.3 Nämnden för arbete och välfärd 8

6.3.1 Bedömning 11

1 BAKGRUND

Azets har av Växjö kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljning av granskningen av kommunens uppföljning av privata utförare.

Den ursprungliga granskningen avsåg kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden och nämnden för arbete och välfärd. Syftet var att bedöma om nämnderna hade säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare. Hem för vård eller boende var en sorts privata utförare som var fokus i granskningen. Den sammanfattande bedömningen var att kommunstyrelsen och de båda nämnderna delvis hade säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Den sammanfattande bedömningen grundade sig på att kommunstyrelsen, utifrån sin ledande och samordnande roll och uppsiktsplikt, inte helt har tagit sitt ansvar för att säkerställa att den samlade uppföljningen av privata utförare håller en likvärdig kvalitet. Vidare grundades bedömningen på att nämnden för arbete och välfärd följde upp privata utförare inom vuxenutbildning och serviceboenden. Inom sysselsättningsverksamheten saknades uppföljning av privata utförare och inom HVB brister dokumentation och rapportering av uppföljning av privata utförare.

Bedömningen gällande samhällsbyggnadsnämnden grundades på att nämndens uppföljning av privata utförare inte följde ett strukturerat arbetssätt, dokumenterades inte och redovisades inte till nämnd eller förvaltningsledning på ett strukturerat sätt.

I sin risk- och väsentlighetsanalys har revisorerna bedömt att det är viktigt att göra uppföljningar av vilka åtgärder som granskade nämnder har vidtagit med anledning av lämnade rekommendationer.

2 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Uppföljningen har syftat till att bedöma om de granskade nämnderna vidtagit åtgärder för att komma till rätta med de brister som påtalades i granskningen.

För att uppfylla syftet är revisionsfrågan om nämnderna har genomfört tillräckliga åtgärder med anledning av nedanstående rekommendationer som lämnades i revisionsrapporten.

Kommunstyrelsen

- Följa upp nämndernas efterlevnad av fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare
- Se över hur styrelsen kan ge stöd till övriga nämnder i att efterleva fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare.

Nämnden för arbete och välfärd

- Säkerställa att nämnden följer upp privata utförare i enlighet med fullmäktiges program för detta

- Följa upp samtliga verksamheter med privata utförare på ett likvärdigt sätt
- Säkerställa att arbetet med att följa upp privata utförare inom institutionsplaceringar dokumenteras och rapporteras till nämnden i tillräcklig omfattning
- Upprätta arbetssätt eller rutiner som säkerställer att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare.

Samhällsbyggnadsnämnden

- säkerställa att nämnden följer upp privata utförare i enlighet med fullmäktiges program för detta
- utarbeta anvisningar för uppföljning av privata utförare
- följa upp samtliga verksamheter med privata utförare på ett likvärdigt sätt
- upprätta arbetssätt eller rutiner som säkerställer att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare.

3 Revisionskriterier

Revisionskriterier utgörs av revisionsrapportens bedömningar och rekommendationer samt de svar som nämnderna och kommunstyrelsen har lämnat för revisionsrapporterna.

4 Ansvarig styrelse/Nämnd/Fullmäktigeberedning

Granskningen avser kommunstyrelsen, nämnden för arbete och välfärd och samhällsbyggnadsnämnden.

5 Metod

Uppföljningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och avstämningar. Intervjuer har genomförts med specialister för placeringar inom förvaltningen för arbete och välfärd, gruppledare och verksamhetsutvecklare kommunledningskontoret. Avstämningar har gjorts med berörda förvaltningschefer och upphandlingschef. Studier har genomförts av handlingar som avser nämndernas beslutade och genomförda åtgärder.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av berörda förvaltningar.

6 RESULTATET AV UPPFÖLJNINGEN

6.1 KOMMUNSTYRELSEN

Bedömning från tidigare granskning

I den tidigare granskning bedömdes att kommunstyrelsen delvis hade säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare. Grunden till bedömningen var att granskningen visade att kommunstyrelsen, utifrån sin ledande och samordnande roll och uppsiktsplikt, inte helt hade tagit sitt ansvar för att säkerställa att den samlade uppföljningen av privata utförare höll en likvärdig kvalitet. Vidare framkom att det fanns brister i de granskade nämndernas efterlevnad av fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare.

Rekommendationer och iakttagelser

Nedan grönmarkerad text är rekommendationerna som lämnades till kommunstyrelsen i den tidigare granskningen, därefter följer bakgrunden till rekommendationen, styrelsens svar och till sist iakttagelser från den uppföljande granskningen.

→ Följa upp nämndernas efterlevnad av fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare

→ Se över hur styrelsen kan ge stöd till övriga nämnder i att efterleva fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare.

Bakgrund

I den tidigare granskningen konstaterades att granskade nämnder i flera hänseenden inte efterlevde kommunfullmäktiges program för uppföljning av privata utförare och att kommunstyrelsens uppsikt över dessa frågor behövde stärkas. Vidare gjordes bedömningen att kommunstyrelsen behövde se över sitt stöd till nämnderna i dessa frågor.

Kommunstyrelsens svar

I sitt svar framförde kommunstyrelsen att revisorernas rekommendationer skulle bilda utgångspunkten i ett förbättringsarbete för att få en mer ändamålsenlig rapportering och kontroll av privata utförare.

Resultat av uppföljningen

Av uppföljningen framgår att kommunledningsförvaltningen har påbörjat en översyn över kommunens samordning, kontroll och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Arbetet syftar bland annat till att ta fram ett nytt program inför mandatperioden 2027–2030 och utgår från kommunallagens krav, lagändringar samt de utvecklingsområden som identifierades i den ursprungliga granskningen. Vidare är syftet att skapa bättre

förutsättningar för kommunstyrelsens uppsikt över frågorna. Arbetet kommer att slutföras under senhösten 2026 med upprättandet av en skriftlig rapport.

Inom ramen för utredningsarbetet kartläggs förvaltningarnas rutiner och inom vilka områden privata utförare används. Resultatet av arbetet är ännu inte sammanställt i en rapport. I våra intervjuer lämnas ändå några preliminära slutsatser, bland annat att samtliga kartlagda verksamheter följer upp sina externa utförare, med tyngdpunkt på kvaliteten i tjänsternas utförande. Samtidigt varierar förvaltningarnas arbetssätt och mognadsgrad när det gäller att strukturera, dokumentera och utveckla uppföljningen. I flera verksamheter identifieras behov av mer systematiska och verifierande uppföljningsmetoder, exempelvis genom verksamhetsbesök, dokumentgranskning, tydligare avtal och stärkt kontroll. Gemensamma utvecklingsområden som återkommer i flera förvaltningar rör bland annat välfärdsbrottslighet, ansvarsfördelning, dokumentation, ekonomisk kontroll, rapportering och samverkan. Det framkommer även att medvetenheten kring välfärdsbrottslighet och oseriösa aktörer varierar mellan förvaltningarna.

Sammantaget bedöms det finnas ett fortsatt behov av att utveckla en mer sammanhållen kommunövergripande bild av uppföljningen, vilket förutsätter utvecklade systemstöd, mer enhetliga arbetssätt, jämförbara underlag, samlad rapportering samt en stärkt utvärdering av resultat och effekter. I våra intervjuer framförs att kommunstyrelsens roll bör vara att skapa en tydligare övergripande struktur för samordning, uppföljningsmodell och rapportering, medan nämnderna ansvarar för sina avtal och den verksamhetsnära uppföljningen.

6.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen **endast delvis** har hörsammat rekommendationerna från den tidigare granskningen. Bedömningen grundas på att ett arbete pågår med att följa upp nämndernas efterlevnad av kommunfullmäktiges program för uppföljning av privata utförare samt att klarlägga vilket stöd kommunstyrelsen kan ge nämnderna. Eftersom arbetet ännu inte är slutfört bedömer vi att rekommendationerna endast delvis har omhändertagits.

6.2 SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Bedömning från tidigare granskning

I den tidigare granskningen bedömdes att samhällsbyggnadsnämnden delvis säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare. Detta då nämndens arbete inte följde ett strukturerat arbetssätt, dokumenterades inte och redovisades inte till nämnd eller förvaltningsledning på ett strukturerat sätt.

Rekommendationer och iakttagelser

Nedan grönmarkerad text är rekommendationerna som lämnades till samhällsbyggnadsnämnden i den tidigare granskningen, därefter följer bakgrunden till

rekommendationen, nämndens svar och sist iakttagelser från den uppföljande granskningen.

→ Säkerställa att nämnden följer upp privata utförare i enlighet med fullmäktiges program för detta

→ Utarbeta anvisningar för uppföljning av privata utförare

Bakgrund

I den tidigare granskningen bedömdes det att nämnden inte säkerställde att det av fullmäktige antagna programmet för uppföljning och insyn av privata utförare efterlevdes. Bland annat konstaterades att nämnden inte hade utarbetat egna anvisningar för uppföljningen och att risken för att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas inte hade tagits med i nämndens riskanalys.

Nämndens svar

Av nämndens svar på granskningen framgick att förvaltningen gavs i uppdrag att ta fram och förvaltningsövergripande och enhetliga riktlinjer för uppföljning som följer kommunfullmäktiges program på området.

Resultat av uppföljningen

Nämnden har utarbetat anvisningar för uppföljning av privata utförare i enlighet med vad som stadgas i fullmäktiges program. Bland annat regleras vad som ska följas upp, vilka former av uppföljning som ska användas, vem som ansvarar för att genomföra uppföljningen samt formerna för återkoppling av resultatet. Vidare lämnas en sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar och ett årshjul. Av riktlinjerna framgår också att risken för att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas ska tas upp och analyseras i nämndens riskanalys. Vid genomgång av nämndens genomförda riskanalys 2026 framgår att detta har gjorts. Av analysen framgår att risken bedömts som mindre sannolik men med en allvarlig konsekvens om den skulle inträffa. Risken bedömdes inte så allvarlig att den lyftes in i internkontrollplanen.

→ Följa upp samtliga verksamheter med privata utförare på ett likvärdigt sätt

Bakgrund

I den tidigare granskningen bedömdes det att nämnden inte följde upp sina verksamheter med privata utförare på ett likvärdigt sätt.

Nämndens svar

Av nämndens svar på granskningen framgick att en gemensam reglering av uppföljningen för samtliga verksamheter skulle föras in i nämndens anvisningar. På detta sätt skulle uppföljningen bli mer likvärdig.

Resultat av uppföljningen

Som framgår ovan har skriftliga anvisningar för uppföljningen tagits fram, vilka gäller för samtliga verksamheter inom nämndens område. Instruktionerna är i huvudsak desamma till alla verksamheter, det enda som skiljer mellan verksamheterna är när granskningar och avstämningar mot privat utförare ska genomföras. Detta eftersom viss verksamheten är säsongsbetonad, exempelvis kan vinterväghållningen bara granskas under vintern osv.

→ Upprätta arbetssätt eller rutiner som säkerställer att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare.

Bakgrund

Av granskningen framgick att nämnden saknade rutiner för att säkerställa att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare. Enligt program för uppföljning av privata utförare ska nämnden ställa sådana krav i avtalen med de privata utförarna. Av granskningens genomgång av avtal framgick samtidigt att sådana krav ändå hade tagits med i de avtal som djupgranskades.

Nämndens svar

Av nämndens svar på granskningen framgick att förvaltningen gavs i uppdrag att genomföra en genomgång av avtal för aktuella utförare för att bedöma om förutsättningar finns för att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtalen. Vidare skulle förvaltningen skapa avtalsmall med struktur som säkerställer att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i framtida avtal.

Resultat av uppföljningen

Efter en genomgång av verksamheternas olika avtal har avtalsmallar tagits fram. Vid genomgång av mallarna framgår att det i dessa tagits med formuleringar som ställer krav på insyn, uppföljning och kontroll**.**

6.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att samhällsbyggnadsnämnden har hörsammat samtliga rekommendationer från den tidigare granskningen.

6.3 Nämnden för arbete och välfärd

Bedömning från tidigare granskning

I den tidigare granskningen bedömdes att nämnden för arbete och välfärd delvis säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Rekommendationer och iakttagelser

Nedan grönmarkerad text är rekommendationerna som lämnades till nämnden för arbete och välfärd i den tidigare granskningen, därefter följer bakgrunden till rekommendationen, nämndens svar och till sist iakttagelser från den uppföljande granskningen.

→ Säkerställa att nämnden följer upp privata utförare i enlighet med fullmäktiges program för detta

→ Följa upp samtliga verksamheter med privata utförare på ett likvärdigt sätt

→ Säkerställa att arbetet med att följa upp privata utförare inom institutionsplaceringar dokumenteras och rapporteras till nämnden i tillräcklig omfattning

Bakgrund

I den tidigare granskningen bedömdes det att nämnden inte säkerställde att det av fullmäktige antagna programmet för uppföljning och insyn av privata utförare efterlevdes. Detta då det konstaterades att nämnden inte hade utarbetat egna anvisningar för alla verksamheterna. Det saknades nämligen sådana för uppföljningen för HVB och sysselsättningsåtgärder. Av denna anledning konstaterades att samtliga verksamheter med privata utförare inte följdes upp på ett likvärdigt sätt. Vidare konstaterades att risken för att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas inte hade tagits med i nämndens riskanalys.

Nämndens svar

Av nämndens svar framgår att förvaltningen fick i uppdrag att ta fram anvisningar för de områden där sådana saknades. I det utvecklingsarbetet inkluderades att verksamheter med privata utförare ska följas upp på ett likvärdigt sätt samt rutiner för hur uppföljningarna dokumenteras och rapporteras till nämnden för arbete och välfärd i tillräcklig omfattning.

Vidare framgick av svaret att den årliga risk- och väsentlighetsanalysen hade kompletterats med risken för att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas.

Resultat av uppföljningen

Av uppföljningen framgår att det sedan granskningen genomfördes tagits fram en förvaltningsövergripande anvisning för uppföljning av externa utförare. Syftet var att styra uppföljningsarbetet inom nämndens verksamheter att bli mer systematiskt, ändamålsenligt och likvärdigt.

Vidare har förvaltningen tagit fram specifika anvisningar för uppföljning av institutionsplaceringar (hem för vård eller boende) och för sysselsättningsåtgärder.

Anvisningarna för uppföljning av hem för vård eller boende (HVB) är från mars 2026. I förvaltningen finns två specialistfunktioner med särskilt ansvar för uppföljningsarbetet, en inom avdelningen vuxna och en inom avdelningen barn och familj. Köp av placering på HVB

kan antingen ske genom avrop från ett ramavtal eller genom direktupphandling. Av våra intervjuer framgår att huvuddelen av placeringarna sker via avrop från ramavtal. Växjö kommun har anslutit sig till Skånes kommuners (kommunförbund) ramavtalsupphandling av HVB. Skånes kommuner ansvarar helt för ramavtalsupphandlingen, t.ex. fastställande av skallkrav och utvärderingskriterier samt tilldelning. De har även ett visst ansvar för verksamhetsbesök och kvalitetsgranskning av leverantörerna. Resultaten av dessa publiceras på en särskild hemsida, vilken är tillgänglig för förvaltningens personal. Av våra intervjuer framgår att Skånes kommuners uppföljning mer är händelsestyrd, dvs. sker utifrån specifika händelser och klagomål. En viktig uppföljning och kontroll vilar således på placerande kommun. Av arbete- och välfärdsförvaltningens anvisningar framgår olika uppföljnings- och kontrollmoment vid placering inom ramavtal. Inför beslut om placering ska två referenser från verksamheten inhämtas. Vidare ska det hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) undersökas om hemmet har ett giltigt tillstånd för sin verksamhet. Under pågående placering genomför handläggande socialsekreterare platsbesök på boendet. Vidare följs placeringarna och vårdplanerna upp vid särskilda möten, kallade placeringsgenomgångar, som leds av specialistfunktionen. Placeringsgenomgångarna genomförs varannan månad och genom dem fångar specialistfunktionen upp socialsekreterarnas iakttagelser från besöken och om det framkommit något vid dessa gällande avtalsefterlevnaden.

Utöver detta löpande arbete genomförs en gång per år en enkät till HVB som används. Frågor inom ett antal områden ställs, bland annat försäkring, bemanning, kompetens, underleverantörer och avvikelser. Vid direktupphandlade placeringar sker utöver ovanstående kontroller en särskild fördjupad insamling av uppgifter. Det handlar om att kartlägga verksamheten och dess förmågor på ett liknande sätt som sker vid en upphandling. Genomförd uppföljning dokumenteras och diarieförs.

Anvisningarna för uppföljning av externa utförare inom sysselsättningsverksamheten togs fram i december 2025. Den externa driften inom sysselsättningsverksamheten drivs genom idéburet offentligt partnerskap (IOP). Av anvisningarna framgår bland annat att uppföljningen ska ske löpande främst genom samverkansgruppsmöten mellan förvaltningen och utföraren. Utöver den löpande uppföljningen genomförs en enkätundersökning på hösten. Enkäten och de löpande uppföljningsinsatserna sammanställs skriftligt och redovisas i samband med årsredovisningen.

Vid genomgång av nämndens genomförda riskanalys 2026 framgår att risken för att en privat utförd verksamhet oplanerat kan komma att avvecklas har tagits upp i nämndens riskanalys. Efter genomförd analys bedömdes risken som mindre sannolik och om den skulle inträffa ha en lindrig konsekvens. Risken lyftes därför inte in i nämndens internkontrollplan. Det gjordes däremot andra risker kopplade till uppföljning av externa utförare, såsom risken att utförarna inte säkerställer en god kvalitet i utförandet av uppdraget.

→ Upprätta arbetssätt eller rutiner som säkerställer att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare.

Bakgrund

Av granskningen framgick att nämnden saknade rutiner för att säkerställa att tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare. Enligt program för uppföljning av privata utförare ska nämnden ställa sådana krav i avtalen med de privata utförarna. Av granskningens genomgång av avtal framgick samtidigt att sådana krav ändå hade tagits med i de avtal som djupgranskades.

Nämndens svar

Av nämndens svar på granskningen framgick att det utvecklingsarbete som beskrivits ovan med anvisningar skulle inkludera åtgärden att upprätta rutiner för att säkerställa tillräckliga krav på insyn, uppföljning och kontroll ställs i avtal med privata utförare.

Resultat av uppföljningen

Nämnden köper in privata utförare främst inom områdena HVB, socialpsykiatri och sysselsättningsåtgärder. Av ramavtalen gällande köp av placering inom socialpsykiatri och HVB framgår krav på leverantören att ordna insyn i verksamheten och rätt för köparen att kontrollera och följa upp. Sysselsättningsåtgärderna sker inom ramen för Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP). I mallen för sådana överenskommelser mellan nämnden och utförarna har erforderliga krav tagits in.

6.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden för arbete och välfärd har hörsammat samtliga rekommendationer från den tidigare granskningen.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Fredrik Ottosson

Certifierad kommunal revisor